

PROJEKT ZMIANY USTAWY O PAK MOŻE WYMAGAĆ DOPRECYZOWANIA. SUGESTIE ZAANGAŻOWANYCH INSTYTUCJI

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Agencji Kosmicznej miał jeszcze w styczniu 2019 roku stać się przedmiotem wspólnej debaty sejmowej Komisji Obrony Narodowej oraz sejmowej Komisji Gospodarki i Rozwoju. Prace jednakże się opóźniły i oznaczony numerem 3086 druk projektu wciąż zalega w sejmowej „zamrażarce”. Tymczasem na przełomie 2018 i 2019 r. kilka instytucji, poproszonych o to przez zastępcę Szefa Kancelarii Sejmu, Adama Podgórskiego, wyartykułowało swoje opinie i sugestie co do firmowanego przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii projektu legislacyjnego.

CBK PAN: Mniej administracji, więcej pracowników merytorycznych

Już w pierwszych dniach stycznia br., swoją odpowiedź nadesłała Polska Akademia Nauk. W imieniu tej rozległej instytucji głos zabrało na co dzień dedykowane badaniom kosmosu i szeroko pojętej działalności astronautycznej Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk (CBK PAN).

Przedstawiciele CBK PAN poparli pomysł przeniesienia siedziby Polskiej Agencji Kosmicznej z Gdańska do Warszawy. Zaaprobowali oni również zapisy doprecyzowujące na przyszłość procedury naboru, powoływania, a także odwoływania prezesa PAK, co miałyby zapobiec sytuacji, jaka już się w historii Agencji zdarzyła, kiedy to instytucja ta przez okres wielu miesięcy działała bez pełnoprawnego prezesa. Co więcej, według ekspertów z CBK PAN wielce pożądanym jest wymóg, by stanowiąca ciało doradcze i organ nadzoru nad Prezesem PAK Rada Agencji miała obowiązek zbierać się nie mniej niż dwa razy do roku.

W przesłanej do Sejmu opinii wyrażono też istotną wątpliwość co do propozycji obniżenia wymagań dla przyszłych kandydatów na Prezesa Polskiej Agencji Kosmicznej. W myśl bowiem art. 9 ust. 1 pkt 4 dotychczas obowiązującej ustawy prezesem PAK może zostać osoba, która: *posiada co najmniej stopień naukowy doktora, uznany dorobek naukowy w dziedzinie związanej z zakresem działalności Agencji oraz co najmniej 3-letnią praktykę na stanowisku kierowniczym albo tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, co najmniej 3-letnią praktykę na stanowisku kierowniczym i co najmniej 6-letni staż pracy w przemyśle wysokich technologii.*

W projekcie ustawy zmieniającej założono, że do szefowania Agencji wystarczy, jeśli potencjalny kandydat: *posiada co najmniej: tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, 2-letnią praktykę na stanowisku kierowniczym oraz 4-letni staż pracy w sektorze naukowym, przemysłowym lub administracji publicznej związany z zakresem spraw należących do zadań Agencji.*

Zaniepokojeni przedstawiciele CBK PAN podkreślają wobec powyższego: „oprócz doświadczenia na stanowisku kierowniczym, co najmniej równie ważne jest posiadanie głębokiej wiedzy w zakresie

aktywności kosmicznej. Zgodnie z praktyką większości europejskich krajów posiadających agencje kosmiczne, na czele tych instytucji stoją osoby posiadające stopień naukowy co najmniej doktora.”

W opinii CBK PAN korekty może wymagać sama struktura organizacyjna Polskiej Agencji Kosmicznej. Znaczną jej część zajmują bowiem działy i komórki dedykowane administracji, finansom czy promocji, podczas gdy zbyt mało jest jednostek organizacyjnych o stricte merytorycznym charakterze. Za dużo może być w Agencji również kierowników – „łączna liczba kierownictwa Agencji (...) będzie stanowiła aż 1/3 wszystkich pracowników”.

By prawidłowo wykonywać swoje zadania PAK powinna posiadać w swojej strukturze dysponujące wykwalifikowanymi kadrami komórki poświęcone takim obszarom jak nawigacja, obserwacja Ziemi czy świadomość sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej (SSA). Agencja musi też koniecznie być uprawniona do samodzielnego dysponowania budżetem niezbędnym do finansowania zatwierdzonych, realizowanych projektów. Dopiero spełnienie tych wymagań pozwoli Polskiej Agencji Kosmicznej, wedle specjalistów CBK PAN, nie tylko prawidłowo wypełniać zadania PAK wynikające z ustawy, ale też zagwarantować efektywne, racjonalne i przynoszące korzyści dla sektora krajowego uczestnictwo w europejskich programach kosmicznych – zarówno tych animowanych przez ESA, jak i tych pod egidą Komisji Europejskiej. Ma to fundamentalne znaczenie dla rozwoju polskiego przemysłu kosmicznego.

Troska rektorów: zmiana podporządkowania Agencji

Swoją opinię odnośnie projektu ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Agencji Kosmicznej oraz ustawy o działach administracji rządowej wyraziła również Komisja ds. Innowacyjności i Współpracy z Gospodarką Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP). Stosowne pismo na początku stycznia 2019 r. przekazał zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu prof. Jan Szmidt, przewodniczący KRASP.

Rektorzy podkreślili, że znaczna część zadań, które ma realizować Polska Agencja Kosmiczna, dotyczy badań naukowych, edukacji i kształcenia specjalistów, jacy staną się trzonem kadr dla krajowego sektora kosmicznego. Wobec powyższego rektorzy sugerują, że Agencja powinna podlegać ministrowi właściwemu ds. szkolnictwa wyższego i nauki, a nie, jak zakłada to projekt nowelizacji, ministrowi właściwemu ds. gospodarki.

Wedle opinii przedstawicieli KRASP w artykule 3 ust. 1 zmienianej ustawy, gdzie wymienione są zakresy, w jakich PAK realizuje swoje zadania, zabrakło „punktu zawierającego *transmisję danych*, czyli zasad dwustronnego przekazywania informacji w kosmosie i pomiędzy kosmosem a Ziemią.” Ponadto „bardzo istotne jest również uwzględnienie źródeł zasilania i magazynowania energii.” Szczególnie w art. 3 ust. 2 pkt 16) zmienianej ustawy, który to punkt dotyczy wykonywania *zadań z zakresu obronności i bezpieczeństwa państwa określonych przez Ministra Obrony Narodowej lub inny organ administracji rządowej, uzgodnionych z ministrem właściwym do spraw gospodarki*, w wyliczeniu „brakuje źródeł zasilania i magazynowania energii”.

KRASP przedstawiła również szereg rekomendacji w zakresie funkcjonowania Rady Agencji – czyli organu nadzorczego i doradczego Prezesa Agencji. Po pierwsze, wśród przedstawicieli ministerstw w Radzie Agencji powinien znaleźć się reprezentant resortu zdrowia. Dlaczego? – „Wiele chorób może być przenoszona lub sprowadzana z kosmosu, ale również wiele metod leczenia może brać początek w przestrzeni kosmicznej.”

Rektorzy z KRASP wyrażają ponadto obawę, czy powoływani do Rady Agencji przedstawiciele przemysłu, wywodzący się *spośród przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie technologii satelitarnych uczestniczących w realizacji projektów Europejskiej Agencji Kosmicznej*, będą obiektywni mając de facto wpływ na podejmowanie decyzji co do spraw dotyczących prowadzonych przez tychże

przedsiębiorców biznesów. Na wszelki wypadek KRASP zaleca do składu rady włączyć „przedstawicieli biznesu spoza tych, którzy zajmują się przemysłem kosmicznym.”

Ponadto, według ekspertów z KRASP nie do końca trafione wydaje się powoływanie członków Rady Agencji na kadencje pięcioletnie. Również kadencja Prezesa PAK trwa pięć lat. Eksperti rekomendują: „powinno się przestawić kadencyjność Rady i powinna ona trwać 3 lub 6 lat. Wtedy powołanie nowego zarządu i jego kadencja nie powoduje całkowitej zmiany kadry i pozwala zachować ciągłość działalności.”

Rektorzy pomorscy: nie zabierać Agencji z Gdańska!

Do swojego pisma i wspólnej opinii KRASP wspomniany prof. Szmidt dołączył odrębnie wyartykułowaną opinię o projekcie zmiany ustawy o PAK, przekazaną przez Przewodniczącego Rady Rektorów Województwa Pomorskiego, profesora Jerzego Piotra Gwizdałę.

Rada Rektorów Województwa Pomorskiego szczególnie silnie sprzeciwia się zabraniu siedziby Polskiej Agencji Kosmicznej z Gdańska i przeniesieniu jej do Warszawy. Akademicy w ostrych słowach argumentują, że „niedopuszczalne w państwie prawa jest uzasadnianie potrzeby nowelizacji ustawy niewłaściwą retoryką – w Uzasadnieniu do projektu ustawy (...) – o rzekomej faktyczności istnienia centrali Polskiej Agencji Kosmicznej w Warszawie. Dotychczasowi prezesi PAK (prof. Marek Banaszkiewicz oraz pełniący obowiązki prezesa płk dr Piotr Suszyński) obchodzili obowiązującą ustawę o Polskiej Agencji Kosmicznej z dnia 26 września 2014 r., rozbudowując niewspółmiernie personel Oddziału Terenowego w Warszawie, kosztem centrali PAK w Gdańsku, co nie może być argumentem uzasadniającym potrzebę zmiany siedziby centrali PAK.”

Czytaj też: [Płażyński: Skończmy z fikcją prawną w kwestii siedziby Polskiej Agencji Kosmicznej \[WYWIAD\]](#)

Jak podnoszą pomorscy rektorzy, utrzymanie siedziby Agencji w Gdańsku pozostaje w zgodzie z realizowanym przez premiera Morawieckiego Planem Zrównoważonego Rozwoju państwa polskiego, oraz wpisuje się w ideę budowy państwa zdecentralizowanego. Działanie Agencji w Gdańsku pasuje ponadto do zapowiadanej przez wicepremiera i ministra nauki tzw. „deglomeracji” i daje szansę na rozwój miast średnich i dużych, zapobiegając do pewnego stopnia wyjazdom młodych ludzi do stolicy.\

Czytaj też: [Siedziba PAK na razie zostanie w Gdańsku \[NEWS SPACE24\]](#)

Rada Rektorów Województwa Pomorskiego, podobnie jak przywoływane wcześniej CBK PAN, z dezaprobatą odniosła się do planowanej zmiany art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o PAK, która oznaczałaby istotne obniżenie wymagań jeśli chodzi o kompetencje kandydatów na Prezesa Polskiej Agencji Kosmicznej.

Rektorzy Pomorscy opowiedzieli się ponadto przeciwko wyjęciu Polskiej Agencji Kosmicznej spod obecnego nadzoru Prezesa Rady Ministrów (realizowanego przy wsparciu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów) i przekazaniu jej w podległość ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Ich zdaniem Agencja powinna dalej pozostawać w strukturze administracyjnej państwa bezpośrednio „pod premierem”. „Przejęcie” Agencji przez jednego ministra miałyby zaowocować „zdeprecjonowaniem Agencji do rangi ministerialnego departamentu pozbawionego istotnego wpływu na wykorzystanie technologii kosmicznych w innych obszarach działalności Państwa – reprezentowanych przez pozostałe ministerstwa.”

Wszak dziś zakres działalności Polskiej Agencji Kosmicznej zająłby się z obszarami działalności aż dziesięciu różnych ministerstw. Rada Rektorów Województwa Pomorskiego przestrzega, że „przekazanie PAK w podporządkowanie tylko jednego ministerstwa – MPIT – znacznie utrudni i niejednokrotnie uniemożliwi sprawną realizację zadań w pozostałych ministerstwach.”

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego: ważny właściwy dobór kadry zarządzającej

Swoje propozycje odnośnie nowelizacji ustawy o PAK przesłała do Kancelarii Sejmu również Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zostały one wyrażone w uchwale Rady nr 97/2019 z dn. 10 stycznia br., pod którą podpisał się przewodniczący Rady, prof. Zbigniew Marciniak.

Analogicznie jak Rada Rektorów Województwa Pomorskiego i CBK PAN, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa wyższego uznała, że proponowane w projekcie zmiany ustawy wymagania w zakresie kompetencji dla kandydatów na stanowiska kierownicze w PAK zostały za bardzo obniżone. „Rada popiera deklarację wprowadzenia zmian zwiększających znaczenie doświadczenia kandydata w procesie rekrutacji na stanowiska kierownicze.”

Co więcej, członkowie Rady zalecili, aby artykuł 8 ust. 1 ustawy o PAK przeformułować w taki sposób, żeby Prezes Agencji powoływany był „w drodze konkursu a nie naboru”.

Rada Główna Nauki i Szkolnictwa wyższego zgodziła się z Radą Rektorów Województwa Pomorskiego w jeszcze jednej kwestii – mianowicie w zakresie braku podstaw do przeniesienia siedziby Polskiej Agencji Kosmicznej z Gdańska do Warszawy. Argumenty podniesione na rzecz tego przeniesienia w uzasadnieniu do projektu zmiany ustawy zostały uznane za nieprzekonujące. Uchwała nr 97/2019 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie pozostawia tutaj wątpliwości: „Rada uważa argumenty za przeniesieniem siedziby z Gdańska do Warszawy za niewystarczające.”

Zgodność z prawem krajowym i europejskim

W swoim piśmie z dnia 20 grudnia 2018 r. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, prof. Małgorzata Gersdorf poinformowała, że:

„Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (...) nie zgłasza uwag do *rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Agencji Kosmicznej oraz ustawy o działach administracji rządowej.*”

Natomiast w innym piśmie, datowanym na 22 listopada 2018 r., skierowanym do sekretarza Rady Ministrów Jacka Sasina, podsekretarz stanu w MSZ Piotr Wawrzyk zapewnił, że „projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej”. Wiceminister Wawrzyk złożył to zapewnienie działając z upoważnienia Ministra Spraw Zagranicznych RP. Przy wydaniu tej opinii szef MSZ wskazany jest jako minister właściwy do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Czytaj też: [Nowelizacja ustawy o PAK przyjęta przez rząd. Minister Emilewicz komentuje dla Space24.pl](#)